

Ministerstwo Sprawiedliwości

Podsekretarz Stanu
Maria Ejchart

Warszawa, 15 lipca 2025 r.

Pan
Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

w odpowiedzi na pismo z dnia 27 marca 2025 r. znak IX.517.1073.2024.MK, nawiązujące do skierowanego przez Pana Rzecznika w dniu 7 stycznia 2025 r. wystąpienia generalnego do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, w którym zwrócono się o podjęcie przez niego, wspólnie z Ministrem Sprawiedliwości działań legislacyjnych w celu wypracowania przepisów gwarantujących prawo osób zatrzymanych do otrzymania posiłku i prawo do przerwy humanitarnej w długotrwałych czynnościach procesowych, na kanwie badania zarzutów podniesionych w sprawach dotyczących ks. Michała O. SCJ, prezesa Fundacji Profeto, oraz Karoliny K. i Urszuli D., byłych urzędniczek Ministerstwa Sprawiedliwości, uprzejmie informuję:

Ministerstwo Sprawiedliwości dostrzega zasadność wprowadzenia kompleksowych zmian legislacyjnych w odniesieniu do zagadnień odnoszących się do praw przysługujących osobie zatrzymanej w ramach prowadzonych czynności procesowych. Do prowadzenia czynności procesowych, w tym dokonywania zatrzymania, uprawnieni są funkcjonariusze wielu służb – Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, ale także Straży Granicznej, Krajowej Administracji Skarbowej, Żandarmerii Wojskowej – stąd słusznym jest wypracowanie jednolitego rozwiązania ustawowego we wskazanym zakresie, przy udziale wszystkich tych służb.

Ministerstwo Sprawiedliwości nadzoruje działania Służby Więziennej, która realizuje zadania w zakresie tymczasowego aresztowania oraz kar pozbawienia wolności i środków przymusu skutkujących pozbawieniem wolności na zasadach określonych w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2024 r. poz. 706 i 1907) - zwanej dalej kkw; oraz ustawie z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz.U. z 2024 r. poz. 1969 i 1871 oraz z 2025 r. poz. 179 i 240).

Ministerstwo Sprawiedliwości podziela stanowisko Rzecznika Praw Obywatelskich, wyrażone również w art. 41 ust. 4 Konstytucji RP, stanowiące, że każdy człowiek pozbawiony wolności powinien być traktowany w sposób humanitarny, a także w art. 40 ustawy zasadniczej, że nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu.

Wobec powyższego jako zasadne uznaje się wypracowanie kompleksowych przepisów gwarantujących prawo osób zatrzymanych do otrzymania posiłku oraz prawo do przerwy humanitarnej. Do opracowania przedmiotowych regulacji mogą posłużyć rozwiązania przyjęte w Służbie Więziennej (o których mowa poniżej), przy uwzględnieniu możliwości technicznych i organizacyjnych organów uprawnionych do dokonania zatrzymania i prowadzenia czynności procesowych.

W obszarze funkcjonowania Służby Więziennej, uprawnienia do wyżywienia oraz zasady realizacji tego uprawnienia dla osób skazanych i tymczasowo aresztowanych, przebywających w zakładzie karnym lub areszcie śledczym, zostały ustalone w art. 102 pkt 1 oraz art. 109 kkw, przepisach rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 lutego 2016 r. w sprawie wyżywienia osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz.U. z 2016 r. poz. 302) - zwanego dalej rozporządzeniem, oraz przepisach zarządzenia nr 23/17 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 3 kwietnia 2017 r. w sprawie realizacji wyżywienia osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych - zwanego dalej zarządzeniem.

Wskazane powyżej przepisy gwarantują osobom osadzonym dziennie trzy posiłki o odpowiedniej wartości odżywczej, w tym co najmniej jeden posiłek gorący, z uwzględnieniem rodzaju wykonywanej pracy, wieku i stanu zdrowia osadzonego, a w miarę możliwości także wymogów religijnych i kulturowych. Do każdego wydanego posiłku wydaje się napój, w szczególności w postaci wody zdatnej do picia, herbaty lub kawy zbożowej.

Wskazać również należy na szczególne rozwiązania dotyczące żywienia osadzonych przebywających poza zakładem karnym lub aresztem śledczym, biorących udział w szczególności w czynnościach procesowych lub innych czynnościach wymagających konwojowania, a którym ze względów technicznych lub organizacyjnych nie można wydać gorącego posiłku, a zwłaszcza w przypadku braku możliwości wydania posiłku w godzinach ustalonych w porządku wewnętrznym obowiązującym w zakładzie karnym lub areszcie śledczym. Osadzeni tacy otrzymują wyżywienie w postaci suchego prowiantu o odpowiedniej wartości odżywczej i napój, z uwzględnieniem wieku i stanu zdrowia skazanego, a w miarę możliwości także wymogów religijnych i kulturowych.

W celu uregulowania zagadnień związanych z organizacją wyżywienia osadzonych, realizowaną przez jednostki organizacyjne Służby Więziennej, Dyrektor Generalny Służby Więziennej dookreślił w zarządzeniu kwestie niesprecyzowane w kkw oraz rozporządzeniu, wynikające zarówno z obowiązku zagwarantowania właściwych warunków bytowych osadzonych jak również możliwości technicznych bloków żywienia działających w zakładach karnych i aresztach śledczych. Zarządzenie precyzuje między innymi: zasady urozmaicania posiłków, sposoby realizacji wyżywienia w formie suchego prowiantu, minimalny i maksymalny odstęp czasowy pomiędzy posiłkami, żywienie osadzonych przyjmowanych i opuszczających jednostkę penitencjarną oraz wymagania dotyczące sporządzania posiłków leczniczych.

Wskazane powyżej akty prawne mogą się okazać pomocne w redagowaniu właściwych przepisów. Zarządzenie nr 23/17 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 3 kwietnia 2017 r. w sprawie realizacji wyżywienia osób osadzonych w zakładach karnych

i aresztach śledczych dostępne jest pod adresem: <https://czsw.bip.gov.pl/prawo-i-prace-legislacyjne/zarządzenia-dyrektora-generalnego-služby-wiezionej.html> .

Ministerstwo Sprawiedliwości wraz ze Służbą Więzienną podejmie współpracę z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji w celu wypracowania przepisów gwarantujących prawo osób zatrzymanych do otrzymania posiłku i prawo do przerwy humanitarnej w długotrwałych czynnościach procesowych.

Z wyrazami szacunku

Maria Ejchart/podpisano elektronicznie/